N°. 161. A°. 1839.

ARNHEMSCHE COURANT.

Donderdag 10 October.

Hoe de Avondbode zich weder tegenspreekt, en welk antwoord hij geeft op de vraag der Arnhemsche Courant.

In een artikel, voorkomende in het nommer van vrijdag 4 october, en ten opschrift voerende *Onze meening*, geeft de *Avondbode* nu het volgende als zijne meening op:

» Het *kan* als eene staatsvraag aangemerkt worden, of eene grondwet, die in een van hare wezenlijkste deelen, de medewerking der Staten-Generaal tot de wetgeving, niet *naar de letter* uitvoerlijk is, als *in haar geheel* VERVALLEN te beschouwen zij. Maar als zoodanig bestond het vraagstuk, van het oogenblik af, toen er niet meer dan 55 leden konden tegenwoordig zijn. De erkenning van den naburigen staat heeft daarin niets veranderd, dan alleen zoo veel, dat thans daardoor de mogelijkheid geboren is, om het gebrekkige artikel, en wat dies meer zij, met de tegenwoordige delimitatie des rijks in overeenstemming te brengen. Doch ook zelfs *middelerwijl* kon het geene *wezenlijke* zwarigheid opleveren. *Vervallen*, trouwens, ten gevolge van den Belgischen opstand alleen, kon destijds het woord niet zijn: het zou hebben moeten heeten *geschorst*."

Dat de grondwet ten gevolge van den Belgischen opstand en gedurende denzelven, eigenlijk slechts geschorst was, is geene uitvinding van den *Avondbode*; wij zeiden het voor hem. Maar wij konden het zeggen zonder ons tegen te spreken; want wij beweerden, dat met het eindigen van den Belgischen opstand ook de schorsing ophield. Hangende de Belgische kwestie, was de vraag, of de grondwet al dan niet zou blijven bestaan, eveneens hangende; waaruit volgde, dat met de beslechting der Belgische kwestie, ook het kwestieuse nopens het bestaan der grondwet ophield. Eindigde het Belgische vraagstuk met de erkenning van België, dan erkende men daardoor tevens de vervalling der grondwet, die voor de bevolking van Nederland en België gezamenlijk gemaakt en bezworen was. — De *Avondbode* daarentegen, die beweert dat de vraag nopens het vervallen der grondwet reeds *bestond* van het oogenblik dat er ten gevolge van den opstand niet meer dan 55 leden vergaderden, en dat men toen slechts van *schorsing* kon spreken, laat daarop volgen: *de erkenning van den naburigen staat heeft daarin niets veranderd*, en weerspreekt zich dus hier zoo tastbaar, dat het dwaasheid zijn zou er iets meer bij te voegen.

Wij weten niet welke gedachte dat blad van zijne lezers heeft, maar wij zouden denken dat men hen niet openlijker voor den gek houden kon, dan door hun te vertellen dat »de erkenning van den naburigen staat hierin niets heeft veranderd, dan alleen voor zoo veel, dat thans daardoor de mogelijkheid geboren is, om het gebrekkige artikel, en wat dies meer zij, met de tegenwoordige delimitatie des rijks in overeenstemming te brengen."

De grondwet kon, gedurende den opstand, bezwaarlijk veranderd worden, zonder dat men daardoor den opstand erkende; toen kon men zeggen: *het rijk is niet vervallen; gevolgelijk ook niet de grondwet;* toen was de physische onmogelijkheid eene verontschuldiging voor het niet stipt naarkomen derzelve. De eenige regtsgrond waarop men toen beweren kon dat de grondwet, welke niet uitvoerbaar was, toch nog niet was vervallen, lag daarin, dat die onuitvoerbaarheid misschien slechts tijdelijk bestond; de erkenning van België heeft die verontschuldiging weggenomen. Met die erkenning *was het rijk vervallen*, ergo ook de grondwet die slechts voor dat rijk was gemaakt. Toen viel er van geene *schorsing* meer te spreken, want de *schorsende onzekerheid* bestond toen niet meer.

Voorts hadden wij den *Avondbode* gevraagd: » Wil de *Avondbode*, of liever wil de regering de regtstreeksche verkiezingen tot al de tegenwoordig stemgeregtigden uitstrekken?"

Deze vraag, hoe vreemd zij voorkomen mogt, moesten wij doen, omdat de *Avondbode* zich op het veld der huichelarij had begeven, en zich daar verschansen wilde; hij had zich namelijk, zoodra wij van regtstreeksche verkiezingen door de tegenwoordig tot kiezers benoembaren gewaagden, den schijn gegeven als wilde hij de groote menigte dergenen die alsdan nog van het verkiezen der Tweede Kamer zouden uitgesloten zijn, voorstaan. Onze vraag echter bleef door den *Avondbode* onbeantwoord; wij herhalen dezelve dus, en weigeren alle verdere discussie alvorens men ze beantwoorde.

Wij kunnen niet toelaten dat de *Avondbode* eene valsche taktiek bezige. Terwijl dat blad het kiesstelsel door de grondwet van 1815 ingevoerd, en waarbij *slechts de leden van provinciale staten*, een zeer klein gedeelte der natie, de volksvertegenwoordigers kiezen, terwijl dat blad dus *bijna de geheele natie uitsluiten wil*, kan het hen, welke voorstellen het kiesregt uit te strekken tot al degenen die thans tot kiezers benoembaar zijn, niet van *uitsluiting* beschuldigen.

Eindelijk hadden wij den *Avondbode* gevraagd: » daar gij dan van uitsluiting spreekt, en uitsluiting onregtvaardigheid schijnt te willen noemen, *met welk regt heeft men dan bij het thans bestaande quasi-verkiezingstelsel, al de burgers die de tegenwoordige stemquota niet opbrengen, van alle schijn-stemregt zelfs uitgesloten?* Het antwoord daarop is den *Avondbode* waardig. De *Avondbode* antwoordt: dit heeft de grondwet zoo bepaald, en daarom was het regt. Zie hier de woorden zelven van het blad: » Wanneer de grondwet het stemregt aan de opbrengst van zekere in de beschreven middelen te bepalen (betalen?) som verbindt, kunnen diegenen, bij wie dit vereischte ontbreekt, niet tot het getal der stemgeregtigden behooren, en, wie er niet toe behoort, wordt ook niet uitgelaten." Curieus! !

Maar *Avondbode*, begrijpt gij dan waarlijk niet dat als de grondwet van 1815 zoodanige bepaling daarstellen kon en mogt, zonder dat er van *uitsluiting* te spreken viel, — de grondwet van 1839 eveneens het kiesregt voor de Tweede Kamer aan de opbrengst van zekere in de beschreven middelen te bepalen (betalen) som verbinden kon, en dat alsdan eveneens diegenen, bij wie dat vereischte ontbreekt, niet tot het getal der kiezers behooren kunnen, en dat, wie er niet toe behoort, ook niet wordt uitgesloten?" Eilieve *Avondbode*, dit is de stand der vraag.

TURKIJE.

Konstantinopel, *18 sept.* Den 15den dezer is *Hafiz*-pacha, die gedurende den laatsten veldtogt het Ottomannische leger aanvoerde, op de Oostenrijksche stoomboot *Vorst Clemens Metternich*, in deze hoofdstad aangekomen. (*Köln. Zeit.*)

Hiermede vervallen dus de geruchten nopens het overloopen van den pacha naar *Mehemed-Ali*, waarvan wij eenige dagen geleden als nadere bevestiging behoevende, gewag hadden gemaakt.

RUSLAND en POLEN.

St. Petersburg, *26 sept.* De adjudant-generaal *Schipoff*, directeur-generaal van de regerings-commissie van binnenlandsche zaken heeft een nieuw voorschrift uitgevaardigd aan de hem ondergeschikte ambtenaren waarin hij hen bepaaldelijk gelast in hunne briefwisseling met de ambtenaren van den keizerstaat de Russische taal te bezigen. (*Pr. St. Z.*)

— De *Fränkische Courier* zegt: In de Pruissische *Staats-Zeitung* leest men een lang berigt uit St. Petersburg van 12 september over de » vrijwillige vereeniging" die in den aanvang van dit jaar plaats had tusschen de afgescheidene Grieken met de » Grieksche moederkerk." Heeft nu over het algemeen die » vrijwilligheid" in Rusland eene bijzondere beteekenis, zoo is dit inzonderheid het geval ten aanzien van alle godsdienstige aangelegenheden der katholieken. In weerwil van de hermetische afsluiting waardoor de Russische policie alles wat in Polen en Rusland opzigtens godsdienstige en politische aangelegenheden geschiedt, voor het buitenland geheim poogt te houden; en alhoewel slechts aan zoodanige personen van wier » goede gezindheid" men zich volledig overtuigd houdt, verlof wordt gegeven tot buitenlandsche reizen, zoo dringen er toch nu en dan in het beschaafde Europa, omtrent den waren staat van zaken berigten door, die voor den menschenvriend en den christen meer dan bedroevend zijn. Hoe men in Polen de bevolking » vrijwillig" Russisch poogt te maken, en dezelve door » vrijwilligen" afval tot de » Grieksche moederkerk" tracht over te halen is niet alleen door particuliere tijdingen bekend geworden, maar ook door eene reeks van documenten volledig gestaafd. Zoo werd er bij twee ukazen van 5 julij en 19 october 1831 in het katholieke Polen verboden, nieuwe roomsch-katholieke kerken te bouwen en de aanwezige te herstellen of te verbeteren, terwijl een ander dekreet, van 19 julij 1832 bijna de helft der katholieke kerken van gansch Polen aan de Grieksche eeredienst schonk. De bijzondere beteekenis dier laatste is vrij duidelijk; vermits zij [illegible] van den paus, den Czaar tot opperhoofd der kerk erkent.

DUITSCHLAND.

PART. CORR. *Berlijn*, 5 oct. De vorderingen welke Saksen sedert tien jaren in verschillende nijverheids-takken gemaakt heeft, worden des te

belangrijker, als dit land, hetwelk van oudsher om den kunstvlijt zijner ingezetenen beroemd was, na zoo velerhande hinderpalen voor vrije ontwikkeling, vooral echter na gedeeltelijke opheffing der gilden en der dienstpligtigheid, en na de oprigting van het groote Duitsche tolverbond, thans eenen buitengewonen toevloed van kapitalen tegen zeer matigen interest geniet, hetgeen nog nieuwe uitbreidingen mogelijk maakt. Zoo zien wij dit kleine land bijna dagelijks ontwerpen tot reusachtige werken vormen en uitvoeren, en nadat de ijzerbaan tusschen Leipzig en Dresden, als eerst voltooide, zich tot centraal-vereenigingspunt voor alle grootere ondernemingen, als het ware opgedrongen heeft, met vermeerderde koenheid tot nieuwe ondernemingen overgaan. Het grootste wat in dit opzigt uitgedacht kon worden, is zeker de daarstelling van eenen tunnel ten behoeve der Freiberger zilvergroeven, tot in de nabijheid van Meissen, bijna gelijk met den spiegel der Elbe. Een onderaardsch kanaal van zeven uren lengte, waarmede zich welligt eene ijzerbaan zal paren, en hetwelk de gezamenlijke Freiberger groeven droog maken zal, is een ontwerp, hetwelk misschien slechts Freiberger bergwerkers kunnen begrijpen en ten uitvoer brengen. De kosten zijn op twee millioen daalders geraamd en zullen door vermeerderde opbrengst en gemakkelijker delving ligtelijk worden gedekt. Het verschil van niveau is aanzienlijk genoeg om ook de diepste lagen der beroemde groeven droog te leggen. Het plan is thans aan de regering aangeboden en zal eerlang aan de standen worden voorgelegd. Eene andere onderneming, welke reeds sedert verscheidene jaren in stilte voortgezet wordt, de aanlegging van steenen-waterleidingen in Dresden is hare voltooijing nabij. — Bij deze gelegenheid wil ik vermelden dat men te Hirschberg in Silezië eene proef genomen heeft met het aanleggen van porceleinen-waterleidingen, hetgeen daar begunstigd wordt door de porcelein-fabriek, welke er een, wel is waar grof, maar daarentegen zeer goedkoop materiaal vervaardigt. De bobinet- en katoen-fabrieken in het Ertsgebergte bevinden zich in lijdenden toestand, doch daarentegen hebben de kantwerken meer uitbreiding gekregen; bekwame arbeidsters zijn in staat wekelijks zes rijksdaalders te verdienen. Zeer bevredigend is zoowel in Saksen als in het Silezische gebergte de vooruitgang van goede bierbrouwerijen, waardoor althans in zekeren graad de brandewijn verdrongen wordt. — Eene proef van Saksischen champagne, uit witten wijn, bewees ons de groote voleinding, welke ook dit fabrikaat hier bereikt heeft; want slechts een zeer fijne proever zou denzelven van echten champagne kunnen onderscheiden. (In Nederland verzoekt men echter van Saksischen champagne verschoond te blijven; onze lezers gelieven te gelooven dat men daar dadelijk het onderscheid proeven zou). De mineraalwater-drink-inrigting (over Duitsche zaken dient men wel germanismen te gebruiken, en de Duitschers noemen nu zoo iets eenmaal kortheidshalve, Mineralwassertrinkanstalt) van doctor *Struve* te Dresden was dit jaar sterk en schitterend bezocht; iederen morgen zag men er eene vereeniging van bekoorlijke toiletten en nog bekoorlijker gezigten. Het schijnt allengs goeden toon geworden te zijn, zich te verheffen boven het vooroordeel aangaande de onvergelijkelijke wonderkracht der natuurlijke bronnen; ten minste men hoort de bezoekers der Struvische inrigting even luide de voordeelen van kunst-mineraal-water (dat ontbrak nog bij den kunst-champagne!) spreken, als aan bronplaatsen het bronwater geroemd wordt. Zoo ontwaren wij overal vooruitgang, verbetering, uitvindingsgeest en vermeerderde nijverheid hand aan hand partij trekkende van de voordeelen des vredes. Opzigtens de noodwendigheid van de voortduring des tolverbonds heerscht slechts ééne stem; eerlang zal de Saksische munt volkomen met de Pruissische worden gelijk gesteld, en het is te hopen dat dit eveneens met maten en gewigten het geval zal wezen.

» Eergisteren heerschte er aan onze beurs groote bezorgdheid wegens den toestand der Engelsche bank. Men sprak van uitstel van betaling; en ofschoon dit niet waarschijnlijk is, zijn toch de voorvallen aan de Londensche geldmarkt verontrustend genoeg."

Leipzig, *24 sept.* Het historisch-theologische genootschap, hetwelk hier sedert den 22sten september 1814 bestaat, heeft den 22sten en 23sten zijn 25-jarig bestaan gevierd. In eene voortreffelijke Latijnsche redevoering, wijdde de president uit over het ontstaan, de geschiedenis en het doel des genootschaps, alsmede over eenige van deszelfs leden, nog levende zoowel als gestorvene. Daarna werden er eenige eereleden benoemd: onder anderen de ministers *v. Lindenau*, *v. Karlowitz*, de bisschop *Dräsecke*, enz. Vervolgens werden er nog drie verschillende redevoeringen gehouden, waaronder men die van den heer *Gottfried Hermann* opmerkte: *Evam ante Adamum creatam esse, sive de communi quodam apud Mosen et Hesiodum errore circa creationem generis humani.* Al de redevoeringen zullen in druk uitkomen. (*Allg. Zeit.*)

— De *Allgemeine Zeitung* behelst een artikel uit Berlijn, waarin men leest: » Naar verzekerd wordt, moeten er onderhandelingen plaats hebben over de aansluiting aan het Duitsche tolverbond van het gedeelte des groothertogdoms Luxemburg, hetwelk aan koning *Willem* gebleven is. — Of het vruchtbare en welvarende Duitsche (?) Limburg (geheel Limburg is Germanisch, *germanisch*) zich ook niet bij het tolverbond zal voegen, staat te bezien. Dit zou in alle geval het voordeeligste voor die landstreek zijn."

ENGELAND.

Londen, *5 oct.* Lord *Palmerston* moet er in gefaald zijn, om een handelsverdrag met de Spaansche regering te sluiten. De Spaansche gezant te Parijs heeft de pogingen van zijne lordschap tegengewerkt. De graaf *de Miraflores* is een groot voorstander van Frankrijk en doet zijn best om een handelsverdrag tusschen dat rijk en Spanje te sluiten. Waarschijnlijk staat de zending van den hertog *Decazes* met dit ontwerp in verband.

— De *Great Western* is in den voorbeeldeloos korten tijd van 12 dagen en 13 uren van New-York in Bristol binnengekomen. Deze fraaije stoomboot (welker afbranding gelukkig ongegrond is bevonden) heeft 117,051 p. st. medegebragt.

FRANKRIJK.

Parijs, *5 oct.* Men verzekert dat de minister van financiën, de heer *Passy*, druk werkt aan een plan tot conversie der 5 pCts. schuldbrieven, hetwelk hij in de aanstaande zitting der kamers ter tafel zal brengen, en wel zoodra het adres in antwoord op 's konings aanspraak zal afgehandeld zijn.

— De *Moniteur* berigt, dat de hertog van *Orleans* den 27sten der vorige maand des morgens ten 7 ure, aan boord van de *Phare*, te Algiers is aangekomen.

Parijs, *6 oct.* Men heeft, over Marseille, brieven uit Konstantinopel tot den 17den en uit Alexandrië tot den 16den september.

Men was destijds nog weinig of niets met de oplossing van het Oostersche vraagstuk gevorderd. De vereenigde vloten lagen nog voor de Dardanellen. *Mehemed-Ali* was ongesteld geweest, maar spoedig weder hersteld. Men herhaalt het berigt, dat de nieuwe ambassadeur bij de verhevene Porte, de heer *de Ponthois*, eerlang met zeer uitgebreide, doch vernieuwde instructiën, naar Konstantinopel vertrekt; — dat Frankrijk thans meer openlijk de partij van *Mehemed-Ali* zal opnemen, maar hem tevens zal trachten te bewegen, om zijne vorderingen eenigermate te wijzigen, en, bij het erlangen van het erfelijk bestuur over Syrie en Egypte, af te zien van het bezit van Adana en Tarsus.

— Uit Madrid wordt van den 29sten gemeld, dat de vergadering der gedeputeerden, slechts 119 leden tellende, hare beraadslagingen nog niet had begonnen.

BELGIE.

Brussel, *6 oct.* De orde en de rust zijn voorloopig in Gend hersteld geworden. Van de inwoners zijn zeven gekwetsten in het gasthuis opgenomen. Een daarvan is overleden; — een paar anderen hebben ledematen verloren. De militairen hebben weinig letsel bekomen. Sommige fabrieken waren, volgens berigten, op heden ontvangen, weder geheel of ten deele aan den gang.

— Heden is het hof naar Tirlemont vertrokken, ter gelegenheid van de opening van den tak van den ijzeren weg van Landen naar St. Truijen. Door middel van dezen tak is de afstand van Maastricht tot den grooten ijzeren weg van België tot op zeven uren gaans verkort.

Brussel, *7 oct.* Men meldt, dat de voorgenomene oproeping van 200 verlofgangers van elk bataljon infanterie voor als nog niet zal worden te werk gesteld.

— In Gent is alles tot de gewone rust terug gekeerd, behalve dat men hier en daar hoopen van arbeiders ontmoet, die vreedzaam wandelen, vermits slechts weinige fabrijken wederom aan den gang zijn. De dagbladen wederspreken de tijding van het oproepen van militairen, en er wordt slechts gesproken van het completeren van eenige regementen.

Gend, *7 oct.* Het blijft hier rustig en men verzekert, dat het bivak der troepen op morgen zal worden opgeheven.

Luik, *6 oct.* De *Politique* zegt, dat de heer *Cockerill* in staat is gesteld, al zijne schuldeischers te voldoen, en alzoo de werkzaamheden in zijne fabrijken voort te zetten.

NEDERLANDEN.

Amsterdam, *8 oct.* Men verneemt dat de heer *F. A. W. Miquel*, med. doctor en lector te Rotterdam, bedankt heeft voor zijn beroep tot hoogleeraar in de kruid- en scheikunde bij het athenaeum te Deventer.

— Wij vernemen, dat van wege de directie van de Hollandsche ijzeren spoorweg-maatschappij dezer dagen andermaal een rekwest aan Z. M. is ingeleverd, strekkende tot bekoming van concessie ter voortzetting van dien spoorweg tot Rotterdam.

's Gravenhage, *6 oct.* Z. Exc. de minister van financiën heeft bepaald, dat de termijn voor de registratie der acten van aanstelling van uitvoerders van uiterste wilsbeschikkingen, in welken vorm dan ook vervat, dezelfde zijn als voor de eigenlijke testamenten, onverminderd de bevoegdheid der belanghebbenden om de registratie dier stukken vroeger te vorderen.

Gisteren is Z. Exc. de baron *Verstolk van Soelen*, die gedurende eenigen tijd eene buitenlandsche reize heeft gedaan, in deze residentie terug gekeerd. Z. Exc. zal morgen de portefeuille van het departement van buitenlandsche zaken weder op zich nemen.

— Alhier is aangekomen en afgestapt aan het huis van den heer *Stanilas*, op het Plein, de prins *de Chimay*, gevolmagtigd minister van Z. M. den koning der Belgen aan het hof der Nederlanden, met familie en gevolg. Ook zijn alhier aangekomen de heer *Vermersch*, secretaris van het Belgische gezantschap, en de heeren *Lecocq* en baron *van Zuylen van Nyevelt*, beiden geattacheerd aan genoemde ambassade.

— Door Z. M. is bepaald, dat het traktement van non-activiteit voor den rang van majoor bij de landmagt zal bedragen *f* 1,300 's jaars.

Utrecht, *6 oct.* Men verneemt, dat door de HH. curatoren van deze hoogeschool, ter vervulling der vacature, ontstaan door het overlijden van den hoogleeraar *Ph. G. van Heusden*, aan Z. M. den koning zijn voorgedragen de heeren *J. Bosscha*, hoogleeraar in de geschiedenis en oude letteren te Amsterdam, en *S. Karsten*, rector aan de latijnsche scholen te Amersfoort.

Mengelwerk.

Nederlands financiën.

(*Tweede reeks van artikelen.*)

II.

Hetgeen, in weerwil dat eenige leden der kommissie om hunne bekwaamheden bekend staan, nog al vrees inboezemt, zoodanig zelfs dat hunne benoeming eenen geenszins gunstigen invloed op de prijzen der nationale effecten mogt uitoefenen, is de omstandigheid, dat bijkans allen tot dusverre min of meer bij het algemeen beheer van zaken betrokken waren, en derhalve als voorstanders van het geliefkoosde schuldenstapelingstelsel beschouwd worden.

Tot ééne overtuiging zal de kommissie wel zeer spoedig geraken, tot deze namelijk, dat, al ware ook het tot dus verre gevolgde stelsel *in de theorie* te verdedigen (hetgeen ik JANUS en zijne nabidders ten sterkste weerspreek) dan toch *de uitkomsten* gansch niet gelukkig zijn.

Nog in het begin van dit jaar heeft het bestuur eene aanzienlijke partij *vijf* pCt. schuldbrieven tegen p. m. 97 pCt. uitgegeven, op het oogenblik dat de definitieve beslechting van het Belgische vraagstuk op handen was, op het oogenblik, dat de *vier* pCt. schuldbrieven van schier alle, niet in staat van faillissement verkeerende Europische staten, meer dan 100 pCt. golden.

Het mag niet ongepast worden geacht ten deze eene reeds vroeger te berde gebragte aanmerking te herhalen. *Of* er bestond geene noodzakelijkheid om eene nieuwe leening onder drukkende voorwaarden voor het rijk af te staan: dan bewijst deze daadzaak op zich zelve hoe weinig de financiële belangen van het rijk werden behartigd; *of* er bestond wel degelijk noodzakelijkheid daartoe: dan ligt daarin de slechte uitkomst van het tot dusverre gevolgde stelsel duidelijk en onwedersprekelijk opgesloten.

De *Arnhemsche Courant* heeft al het nadeelige, hetwelk in dezen zoo ongelukkiglijk gekozen maatregel — de uitgifte van eene hoogst aanzienlijke partij nieuwe 5 pCts. schuldbrieven tegen 97 pCt. — was gelegen, volledig doen blijken. Wat was het naaste gevolg van denzelven? In de eerste plaats werd, door het afstaan tegen zulken onevenredig lagen prijs, de staatsschuld met ruim vier tonnen gouds meer dan noodzakelijk was vermeerderd. Velen, wel is waar, denken, dat het er in vergelijking met het reusachtige cijfer der staatsschuld, op een half millioen meer of minder weinig aankomt, en uit dit oogpunt schijnt ook de administratie het te hebben beschouwd; anderen echter — en de schrijver bekent gaarne, tot deze laatsten te behooren — hebben nog niet de overtuiging kunnen verkrijgen, dat de onmetelijke grootheid eener schuld voor de vermeerdering van dezelve ongevoelig behoort te maken; zij vermeenen, dat in hare uitgebreidheid juist eene aansporing te meer gelezen is, om elke door de omstandigheden dringend gebodene vermeerdering zoo veel mogelijk te beperken. Doch het verlies van ruim vier tonnen gouds, die bij de eerste gelegenheid de beste weder in eene nieuwe leening zullen worden begrepen, (wordende de som als te gering beschouwd, om daarvoor *afzonderlijk* eene leening te sluiten) — deze vier tonnen gouds verlies was slechts het kleinste nadeel. Het meer grievende van den maatregel lag in den hoogstnadeeligen invloed, dien dezelve onmisbaar op het nationale krediet moest uitoefenen. — De 5 pCts. losrenten werden, ofschoon men uit de verhandelingen bij de Staten-Generaal en de wet van 22 december 1838 zeer wel wist dat eene vermeerdering dier effekten-soort met 19 millioen gulden zou plaats hebben, nog met bijna 100 pCt. betaald, omdat men zich met geene mogelijkheid kon voorstellen, dat het bestuur tot eene uitgifte tegen eenige pCt. beneden pari zou besluiten. Groot was derhalve de verwondering, en schier plotseling ging de prijs tot op 97½ pCt. achteruit, zoodra de *voorwaarden van uitgifte* der nieuwe leening bekend werden. Vele houders toch van zulke losrenten (uit de vroegere negociatiën) haastten zich hunne stukken te verkoopen, in het vooruitzigt, deze van den staat tegen minderen prijs weder aan te schaffen. Eene groote partij stukken uit de nieuwe leening kwam evenwel in handen van spekulanten, die, zich met eene matige winst vergenoegende, deze allengs aan de markt bragten. Het is waar, dat bij de voorkeur, welke voor *5 pCt.* rentgevende effekten bestaat en dagelijks vermeerdert, *vermits er buiten Nederland geene zoodanige meer worden uitgegeven*, deze stukken gretige koopers vonden, echter met geen ander gevolg, dan dat andere nationale effekten daarentegen aan de markt werden gebragt, en wel tot prijzen, in welke de houders, onder de bestaande gunstige politieke omstandigheden, bezwaarlijk genoegen zouden hebben genomen, bijaldien zij de daartegen aan te schaffen *5 pCt.* niet *beneden pari* hadden kunnen verkrijgen. Dus heeft de uitgifte tegen zulk eenen lagen prijs niet slechts op den stand der losrenten zelven, maar ook, en zelfs nog gevoeliger, op dien der meeste andere nationale effekten gewerkt; ja zelfs op de waarde van sommige buitenlandsche staatsschuldbrieven (publieke effekten) wier prijs voornamelijk of uitsluitend door de Amsterdamsche beurs bepaald wordt, zoo als bij voorbeeld de zoogenaamde Weener bank-obligatiën, de Russische inscriptiën enz.

Vatten wij het resultaat kort te zamen: Door den aard en de wijze van plaatsing dier leening werd niet slechts een hoogst beduidend verlies aan 's rijks schatkist berokkend, maar ook eene hoogst noodlottige uitwerking op 's rijks krediet te weeg gebragt, zoodat men daarop met veel meer reden dan op de vertoogen in de *Arnhemsche Courant* de zinsnede zou kunnen toepassen: »EENE HERHAALDE GEWELDIGE POGING, AANGEWEND OM 'S RIJKS KREDIET TE ONDERMIJNEN EN DEN TROON VAN ZIJNE HOEK- EN SLEUTELSTEENEN TE BEROOVEN."

Intusschen stelde zich menig geloovig vaderlander door de gedachte gerust, dat dit de laatste geldleening of veeleer *de laatste verhooging van de staatsschuld* was, en dat dierhalve het verlies eener halve millioen evenmin iets afdeed als de oogenblikkelijke uitwerking op het krediet, vermits toch niet ras weder tot hetzelve toevlugt zou behoeven te worden genomen. Indien er iets berispelijks kon worden gevonden, meenden zij, het ware dan, dat de uitgegeven som *veertien millioen gulden* beliep, terwijl men, in de onderstelling eener spoedige eindschikking met België, met 6, 8 of ten hoogste met 10 millioen had kunnen volstaan. Men zeide: indien de vrede met België gedurende de eerste helft van het jaar 1839 tot stand komt, waartoe dan meer dan de helft der voor *buitengewone* uitgaven toegestemde 19 millioen opgenomen? Ook was de vrede niet zoodra werkelijk definitief gesloten, en met de uitwisseling der ratificatiën door al de belanghebbende partijen bekrachtigd, of, met beroeping op de vroegere redenering, hoorde men zeggen: »Het was wel te voorzien; het gouvernement heeft zich met de uitgifte der nieuwe leening overhaast; er zal nu, daar ten gevolge der gunstige omstandigheden slechts een gedeelte der 14 millioen noodig is, niets anders overschieten, dan eene aanzienlijke partij der uitgegeven schuldbrieven, eenige percenten boven den daarvoor ontvangen koopprijs ter beurze weder in te koopen, of *ad pari* af te lossen." Aan de uitgifte der *teruggehoudene vijf millioen* dacht niemand! Wel heb ik, bij zekere gelegenheid, een zeer schrander koopman hooren zeggen: »pas op! de regering zal eenmaal, als dit het minst verwacht wordt, tot de uitgifte der vijf millioen overgaan, want nimmer heeft ons gouvernement de magtiging tot het opnemen van eenige geldleening verkregen, of het heeft in de ruimste mate daarvan gebruik gemaakt; het zou derhalve gepast zijn, de uitgifte der nog voorhanden vijf millioen, door eene nieuwe wet te verhinderen." Dat echter reeds vóór de aanstaande bijeenkomsten der Staten-Generaal de uitgifte zou plaats hebben, daaraan dacht ook die kwaadgezinde niet!

Inderdaad zag men het publiek verrast, verschrikt, als ware het ontsteld, toen het in de *Staats-Courant* van 19 augustus ll. het berigt vond: »dat Z. M. den minister van financiën gemagtigd had om alsnu, zonder openlijke deelneming of inschrijving, gevolg te geven aan de uitgifte van het kapitaal van *vijf millioen gulden* in losrenten, ten laste van de overzeesche bezittingen, daargesteld bij de wet van den 22sten december 1838 (*Staatsblad* n°. 50), welke uitgifte, tot dus verre, ten gevolge van het tweede lid van artikel 1 van het berigt van den 6den februarij dezes jaars, was aangehouden."

En, zonder van oppositie-zucht te worden beschuldigd, mag men het uitspreken: nimmer heeft eenige maatregel van het bewind bij het publiek zoodanige algemeene afkeuring verwekt. Hoe? Gij vraagt 19 millioen *voor BUITENGEWONE uitgaven over het geheele jaar 1839.* De vrede komt in de maand mei tot stand; in de daarop volgende maand wordt een goed gedeelte der in actieve dienst geweest zijnde manschappen naar hunne haardsteden teruggezonden, sommige korpsen worden geheel ontbonden, de ministeriële dagbladen geven hoog op van de spoedig en op eene groote schaal in het werk gestelde bezuinigingen; in julij ontvangt gij van België de halfjaarlijksche bijdrage in de gemeenschappelijke schuld, zoo als dit door het traktaat is vastgesteld, en in stede van weder in te trekken wat van de nieuwe negociatie te veel werd uitgegeven, worden de nog beschikbare vijf millioen losrenten ook spoedig verkoopbaar gesteld! — Wat hadt gij dan meer kunnen doen, bijaldien de onderhandelingen te Londen, in stede van tot vrede, tot nieuwe verwikkelingen hadden geleid? — Bij meer dan ééne gelegenheid, heeft de minister van financiën eene vermindering van intrest der 5 pCts. staatsschuld in uitzigt gesteld, zoodra de buitengewone omstandigheden zouden hebben opgehouden; er werd derhalve op het tienjarig budget, gedurende de laatste zitting aan de Staten-Generaal voorgelegd, ook niet éénen gulden voor al de *5 pCts.* schulden gebragt, en naauwelijks is de vrede gesloten, of gij bezwaart het rijk met *nieuwe 5 pCts.* schulden!

Doch beschouwen wij ook de uitwerking! De uitgifte der 14 millioen losrenten had op de meest onhandige wijze plaats; ik heb dit toen in deze kolommen (zie *Arnhemsche Courant* van 16 en 21 februarij ll.) bewezen, en de uitkomst heeft mijne redeneringen volkomen gestaafd. Intusschen heeft de door den maatregel van het bestuur geweldig geschokte stand van zaken allengs zijne vroegere natuurlijke gedaante herkregen; de 5 pCt. losrenten, door het gouvernement ten spotprijze van 97½ pCt. uitgegeven, werden naauwelijks drie maanden later weder met 100, en in het begin van de maand augustus, zelfs tot nabij 101 pCt. betaald, terwijl de 2½ pCt. werkelijke schuld, die vrij algemeen als de thermometer van het krediet van den Nederlandschen staat beschouwd wordt, in dien tusschentijd geenszins in prijs was gerezen, en de uit-

gestelde schuld zelfs aanzienlijk in waarde had verloren. Geen overtuigender bewijs is mogelijk, dat de uitgifte der 14 millioenen inderdaad met verwaarloozing van 's rijks belangen is geschied! Nogtans was de uitwerking van de operatie minder van positiven dan van negativen aard. Zij bragt over het algemeen geene *beduidende* vermindering in de prijzen der nationale schuld te weeg, maar belemmerde de rijzing, die anders, ten gevolge der gunstige politieke veranderingen, hoogstwaarschijnlijk zou hebben plaats gehad. Deze keer echter, daar geene nieuwe staatkundige gebeurtenissen aan de andere zijde in de weegschaal vielen, was de uitwerking wel van positiven aard. Niet zoodra werd het koninklijk besluit in de *Staats-Courant* van 19 augustus bekend, of er had eene daling in de prijzen der nationale effecten plaats, zoo als noch de opstand te Parijs in de mei-dagen, noch de verwikkelingen der, zoo gewigtige Oostersche kwestie, noch de financiële krisis te Londen die bewerkt hadden. De werkelijke schuld, die sedert vele maanden niet meer beneden 54½—55 werd verhandeld, ging binnen weinig dagen tot 53¾ achteruit en vond zelfs tegen dien verminderden prijs moeijelijk koopers. (Zie beursnoteering van 5 sept.) Wel is waar, de prijzen hebben zich sedert dien tijd met geringe fluctuatiën staande gehouden, ja een oogenblik zelfs eenigzins hersteld: dit is echter hoofdzakelijk aan de commissiën van vreemde markten toe te schrijven, die met den gang van zaken minder bekend schijnen te zijn, ten deele ook daaraan, dat onze nationale effecten door de Spaansche, Portugesche, Zuid-Amerikaansche effecten aan het sleeptouw werden genomen; het vertrouwen blijft des niet te min zwaar geschokt en geen binnenlandsche koop-order van eenig belang werd sedert dit noodlottig besluit meer ter beurze waargenomen.

Daarmede verbinden zich zeer ernstige bedenkingen!

Correspondentie.

— Het stuk *over de kracht en de waardij der grondwettelijke reglementen voor de stedelijke besturen in Oud-Nederland*, zal zoo spoedig mogelijk worden geplaatst; gelijk ook dat *over de stoomboot-vaart tusschen Rotterdam en Antwerpen.*

Waterhoogte te Arnhem.

Den 8 Oct. 1 El 4 Palm 6 Duim; gewassen 0 Duim; gevallen 2 D.
Den 9 Oct. 1 El 5 Palm 0 Duim; gewassen 4 Duim; gevallen 0 D.

Advertentiën.

† Den 30sten September 1839 overleed te Wehl, in den ouderdom van bijna 77 jaren, na eene ongesteldheid van 6 dagen, de Hoog Wel Geboren Heer *PHILIPPUS JACOBUS DE BELLEFROID*, *Lid der Ridderschap van Gelderland*, weduwenaar van Vrouwe *ISABELLA ELISABETH JOHANNA*, *Baronesse van WESTERHOLT tot HACKFORT.*

† † † § § † De Notaris *J. F. POOL*, te *Druten*, zal, als lasthebbende van de benificiaire erfgenamen van wijlen den heer Mr. *W. J. van BENNEKOM*, te *Wamel*, op Zaturdag den 19den October 1839, des namiddags ten 4 ure, ten huize van *H. W. van der SIJP*, te *Wamel*, verkoopen:

Onder Wamel.

1°. Een' BOUWHOF, de *Pollenbouwing*, met UITERWAARD, WEI- en BOUWLAND en HOUTGEWAS; groot ruim 23 Bunders: in 10 perceelen en in massa. Bij inzet gebragt op . . . . ƒ16,400.

2°. Een' DITO, de *Bouwing*, met UITERWAARDEN, BOOMGAARDEN, WEI- en BOUWLAND en HOUTGEWAS; groot 31½ Bunders in 9 perceelen en in massa. Op . . . . ƒ15,400.

De generale massa op ƒ32,000

3°. Vier HUIZEN met TUINEN, TEELLAND en HOUTGEWAS; een perceel BOUWLAND en [illegible] WEILAND; zamen groot 6 Bunders, 74 Roeden [illegible]

[illegible] Leeuwen.

4°. Een perceel LAND, [illegible] in eenpacht voor ƒ14.

† † † † † † Mr. *N. G. [illegible]*, Notaris te *Elst*, zal, op Woensdag den 23sten October 1839, bij inzet, en den 6den November daaraanvolgende, bij toeslag, beide des voormiddags ten elf ure, ten huize van *M. van DULM*, te *Elst*, namens den heer *W. van ROGGEN*, te *Nijmegen*, in het openbaar *Annal zonder beraad*, verkoopen:

Een stuk BOUW- weleer WEILAND, onder *Elst*, Buurtschap *Eimeren*, voorkomende op den Kadastralen Legger van *Elst* in Sectie F N°. 256, als groot 3 Bunders, 79 Roeden en 30 Ellen.

Bij *W. van ZOEST*, op de Schoolplaats, te *Arnhem*, zijn wederom te bekomen beste 4-Elsche MOSKOVISCHE MATTEN, à ƒ5,50 de Bos; alsmede allerhande soorten van RIETMATTEN, voor billijke prijzen. — Beveelt zich in ieders gunstig aandenken.

J. BENJAMINS,

heeft de eer de Dames te berigten, dat hij heden ontvangen heeft een Uitmuntend Assortiment Nieuwe MOUSELINE de LAINE-KLEEDEREN, Effen en Gebrocheerde ZIJDEN STOFFEN, NAJAARS- en WINTER-DOEKEN, MANTELSTOFFEN en meerdere NIEUWIGHEDEN, tot zijn vak behoorende.

Arnhem, 8 October 1839.

GEBRS. J. EN M. JACOBOWICZ,

Hofbontwerkers van Hare K. K. Hoogheid Mevrouw de Prinses van Oranje,

Berigten door dezen het geachte publiek, dat, daar zij wederom eene nieuwe zending van de fijnste Russische en Amerikaansche PELTERIJEN hebben ontvangen, en daarvan vervaardigde HEEREN STATIE- en RIJ-PELSEN, [illegible] en JASSEN, met fijn Bont gegarneerd en gevoerd. HUIS-, KAMER- en GEZONDHEIDSPELSEN, en voor de DAMES: BOA'S, MOFFEN, COLLIERS, GARNITUREN, gewatteerde ROBES de CHAMBRE, alsmede een fraai assortiment Zijden en Fluwelen MANTILLES; zij hun verblijf alhier nog *acht* dagen hebben verlengd; en noodigen hiermede het geëerde Publiek uit, van de gelegenheid gebruik te maken, belovende eene prompte en civiele bediening.

Hunne Magazijnen zijn gevestigd te *Amsterdam* in de Warmoesstraat, N°. 211; te *Rotterdam* in de Hoogstraat N°. 10 en te *'s Gravenhage* N°. 217.

*** De Boekhandelaar *NIJHOFF*, te *Arnhem* geeft uit en heeft alom verzonden:

I. VOLKSVERHALEN *en* LEGENDEN, *aan de Rijnoevers verzameld. Medegedeeld door* Mr. C. P. E. Robidé van der Aa. In twee deelen compleet. Prijs . ƒ5,80.

II. Het KONINGSBIER *voorgesteld als Volksdrank ter wering van de jeneverpest, door* J. Backer. Prijs . » 0,25.

NB. Bij dit werkje is gevoegd een tarief der prijzen, waarvoor de verschillende soorten van KONINGSBIER, tot welks vervaardiging en debiet aan den uitvinder door Zijne Majesteit octrooi is verleend, te bekomen zijn.

*** Bij den Boekhandelaar *C. A. THIEME*, te *Arnhem*, is van de pers gekomen:

DE ONBEVOEGDHEID

VAN DE HELFT DER

LEDEN VAN DE STATEN-GENERAAL

VAN HET

GESLOOPTE KONINGRIJK

DER

NEDERLANDEN,

DOOR

Mr. Dirk Donker Curtius.

(De prijs is 30 Centen.)

Deze niet minder belangrijke *Brochure*, dan die, welke, onder den titel »ORDE" van denzelfden geachten Schrijver, bij denzelfden Uitgever onlangs is van de pers gekomen, en waarvan reeds een TWEEDE DRUK is noodzakelijk geworden, kan niet *algemeen* in commissie worden gezonden, en gelieven Heeren Boekhandelaren, die dezelve niet mogten hebben ontvangen, ze van hunne gewone Correspondenten te ontbieden, of *franco* en *voor rekening* van den Uitgever zelven aan te vragen.

Dezelve is onder anderen te bekomen te Amsterdam bij de Boekhandelaars *Portielje*, *van Kesteren*, *Brave*, *van Bakkenes*, *Schonekat*, *Guijkens* en *Schoneveld & zoon*; te Rotterdam bij *van Baalen* en *Wijt en zonen*; te 's Gravenhage bij *van Weelden* en *Fuhri*; te Leiden bij *van der Hoek* en *Hazenbergh en Comp.*; te Delft bij *de Groot*; te Utrecht bij *van Terveen & zoon*, *Romondt* en *van Woestenberg*; te [illegible] bij *van Benthem en Jolling* [illegible]; te Groningen bij [illegible]; te Leeuwarden bij [illegible]; te Assen bij *van Tricht*; te Zwolle bij *van Stegeren*; te Deventer bij *Brouwer*; te Zutphen bij *Thieme*; te Doesborgh bij *Kets & Lambrechts*; te Nijmegen bij *Thieme*; te Tiel bij *Campagne* en *van Wermeskerken*; te 's Bosch bij *Palier & zoon*; te Breda bij *Broese*; te Haarlem bij *Loosjes* en *van Loghem*; te Alkmaar bij *Coster*; te Amersfoort bij *Blankenberg & zoon* en *Nolet*; te Harderwijk bij *Barends*; te Vlissingen bij *Mestdagh*; te Goes bij *Kleeuwens & zoon*; enz. enz.

NB. NB. NB. Van de »PLEITREDE *van Mr.* *DIRK DONKER CURTIUS*, *voor den Hoogen Raad der Nederlanden, ten behoeve van* C. A. THIEME, *Drukker en Uitgever der* ARNHEMSCHE COURANT, *requirant in cassatie*, *uitgesproken den 22den julij 1839*," zijn nog eenige exemplaren te bekomen voor den prijs van 50 centen.

Te Arnhem bij C. A. THIEME, Boekdrukker.